

Η εξέλιξη και οι τάσεις του κοινοτικού και εθνικού δικαίου αναφορικά με το αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες

LAMBADARIOS LAW FIRM
est. 1863

Η 1^η Οδηγία για το Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος και ο Ν. 2331/1995

Άρθρα 4 και 5 της Σύμβασης της Βιέννης για τα ναρκωτικά (που κυρώθηκε με το Ν. 1990/1991).

Σύσταση R 80/1980 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης «για τα μέτρα κατά της μεταφοράς και εξασφάλισης των προσόδων εγκληματικής προέλευσης».

Οδηγία 308/1991 της ΕΟΚ για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

→ Ν. 2331/1995

Η 2^η Οδηγία για το Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος και ο Ν. 3424/2005

Κύρωση δια του Ν. 2655/1998 της Σύμβασης του Στρασβούργου του 1990 του Συμβουλίου της Ευρώπης για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και τη δήμευση προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες.

Οδηγία 97/2001 της ΕΕ για την τροποποίηση της οδηγία 91/308/ΕΟΚ του Συμβουλίου για την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου υπ' αριθμ. 500/2001 για το ξέπλυμα χρήματος, τον προσδιορισμό, τον εντοπισμό, τη δέσμευση, την κατάσχεση και τη δήμευση των οργάνων και των προϊόντων του εγκλήματος.

Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου υπ' αριθμ. 577/2003 σχετικά με την εκτέλεση των αποφάσεων δέσμευσης περιουσιακών ή αποδεικτικών στοιχείων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Απόφαση-πλαίσιο του Συμβουλίου υπ' αριθμ. 212/2005 για τη δήμευση των προϊόντων, οργάνων και περιουσιακών στοιχείων του εγκλήματος.

40 Οδηγίες της FATF (Ομάδα Χρηματοπιστωτικής Δράσης - Financial Action Task Force).

→ **Ν. 3424/2005**

Η 3^η Οδηγία για το Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος και ο Ν. 3691/2008

Οδηγία 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Οδηγία 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής για τη θέσπιση μέτρων εφαρμογής της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου όσον αφορά τον ορισμό του πολιτικώς εκτεθειμένου προσώπου και τα τεχνικά κριτήρια για την εφαρμογή της απλουστευμένης δέουσας επιμέλειας ως προς τον πελάτη και την εφαρμογή της εξαίρεσης σε περιπτώσεις άσκησης χρηματοπιστωτικής δραστηριότητας σε περιστασιακή ή πολύ περιορισμένη βάση.

Έκθεση Αμοιβαίας Αξιολόγησης της FATF (Mutual Evaluation Report – MER).

→ Ν. 3691/2008

- **N. 3875/2010** Κύρωση και εφαρμογή της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά του Διεθνικού Οργανωμένου Εγκλήματος (Σύμβαση του Παλέρμο).
- **N. 3932/2011** Σύσταση Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης (Ανεξάρτητη Αρχή).
- **N. 4478/2017** Κύρωση και προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στη Σύμβαση της Βαρσοβίας της 16ης Μαΐου 2005 του Συμβουλίου της Ευρώπης για τη νομιμοποίηση, ανίχνευση, κατάσχεση και δήμευση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες και για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας.

Η 4^η Οδηγία για το Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος και ο Ν. 4557/2018

Οδηγία 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 20ής Μαΐου 2015 «σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του Κανονισμού 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση των Οδηγιών 2005/60/ΕΚ και 2006/70/ΕΚ».

Κανονισμός 2015/847/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, περί στοιχείων που συνοδεύουν τις μεταφορές χρηματικών ποσών και περί κατάργησης του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1781/2006.

→ **Ν. 4557/2018 (ΦΕΚ Α' 139/30.07.2018)**

Τι εισέφερε στην εσωτερική έννομη τάξη ο Ν. 4557/2018

- Παρακολούθηση κάθε πελάτη ξεχωριστά βάσει προσέγγισης αξιολόγησης κινδύνου (risk based approach),
- Εφαρμογή μέτρων δέουσας επιμέλειας σε νέους και υφιστάμενους πελάτες και μέτρων αυξημένης επιμέλειας σε συναλλαγές με πρόσωπα με εγκατάσταση σε τρίτες χώρες,
- Υποχρέωση των πιστωτικών ιδρυμάτων να επαληθεύουν, κατά τη σύναψη επιχειρηματικής σχέσης, τα ετήσια εισοδήματα του πελάτη με βάση προσκομιζόμενη πρόσφατη πράξη διοικητικού προσδιορισμού φόρου εισοδήματος,
- Θεσμοθέτηση Μητρώου Πραγματικών Δικαιούχων,
- Καθορισμός ανώτατου χρόνου διατήρησης των εγγράφων ή πληροφοριών,
- Αυστηρές ποινικές και διοικητικές κυρώσεις

Η 5^η Οδηγία για το Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος

19 Ιουνίου 2018: Δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ η Οδηγία (ΕΕ) 2018/843 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου Υπουργών της ΕΕ «για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, και για την τροποποίηση των Οδηγιών 2009/138/ΕΚ και 2013/36/ΕΕ».

Η Οδηγία ετέθη σε εφαρμογή την εικοστή ημέρα μετά τη δημοσίευσή της στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ (ήτοι στις 9 Ιουλίου 2018). Τα κράτη μέλη της ΕΕ θα πρέπει να την ενσωματώσουν στην εθνική τους έννομη τάξη το αργότερο έως τις 10 Ιανουαρίου 2020.

Οι κύριοι στόχοι των νέων κανόνων είναι:

- θέσπιση ελάχιστων κανόνων σχετικά με τον ορισμό των αξιόποινων πράξεων και των κυρώσεων που σχετίζονται με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες,
- άρση των εμποδίων για τη διασυνοριακή δικαστική και αστυνομική συνεργασία μέσω της πρόβλεψης κοινών διατάξεων για τη βελτίωση της διερεύνησης αδικημάτων που σχετίζονται με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες,
- ευθυγράμμιση των κανόνων της ΕΕ με διεθνείς υποχρεώσεις, ειδικότερα όσες απορρέουν από τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το ξέπλυμα, την έρευνα, την κατάσχεση και δήμευση των προϊόντων που προέρχονται από εγκληματικές δραστηριότητες και τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας (Σύμβαση της Βαρσοβίας) και τις σχετικές συστάσεις της Ομάδας Χρηματοοικονομικής Δράσης (FATF),
- ενίσχυση της διαφάνειας η οποία θα μπορούσε να αποτελέσει ισχυρό αποτρεπτικό παράγοντα, σε συνδυασμό με το σεβασμό του δικαιώματος στην προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την τήρηση και εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας,
- επέκταση πεδίου εφαρμογής Οδηγίας 2015/849 (και θέσπιση αντίστοιχης υποχρέωσης εγγραφής σε μητρώο) ώστε να περιλαμβάνει τους παρόχους υπηρεσιών ανταλλαγής μεταξύ εικονικών και παραστατικών νομισμάτων, καθώς και παρόχους υπηρεσιών θεματοφυλακής ψηφιακών πορτοφολιών και δυνατότητα εθνικών Μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ) να αποκτούν πληροφορίες που θα τους δίνουν τη δυνατότητα να συσχετίζουν τις διευθύνσεις εικονικού νομίσματος με την ταυτότητα του ιδιοκτήτη του,

- βελτίωση της αποτελεσματικότητας του καταλόγου των τρίτων χωρών υψηλού κινδύνου, μέσω εναρμονισμένης αντιμετώπισης των χωρών αυτών σε επίπεδο Ένωσης,
- μείωση υφιστάμενων ορίων για τις ανώνυμες προπληρωμένες κάρτες γενικής χρήσης και εντοπισμός πελάτη στις περιπτώσεις πράξεων πληρωμής εξ αποστάσεως, όταν το ποσό της συναλλαγής υπερβαίνει τα 50 Ευρώ και διασφάλιση ότι οι ανώνυμες προπληρωμένες κάρτες που εκδίδονται εκτός της Ένωσης μπορούν να χρησιμοποιούνται στην Ένωση μόνο εφόσον μπορεί να θεωρηθεί ότι συμμορφώνονται με απαιτήσεις ισοδύναμες με εκείνες που ορίζονται στο δίκαιο της Ένωσης, ενώ παράλληλα μέτρα δέουσας επιμέλειας μπορούν να μην εφαρμόζονται μόνο όταν το μέσο πληρωμής δε διαθέτει δυνατότητα επαναφόρτισης ή έχει ανώτατο μηνιαίο όριο πράξεων πληρωμής τα 150 Ευρώ,
- απρόσκοπτη πρόσβαση των ΜΧΠ σε πληροφορίες που διαθέτουν οι υπόχρεες οντότητες ώστε να εξασφαλιστεί ότι οι ροές χρήματος μπορούν να εντοπιστούν σωστά και τα παράνομα δίκτυα να ανιχνεύονται σε πρώιμο στάδιο,
- οι κανόνες που ισχύουν για εμπιστεύματα και παρεμφερή νομικά πρόσωπα (fiducie, ορισμένοι τύποι Treuhand ή fideicomiso) όσον αφορά την πρόσβαση σε πληροφορίες σχετικά με τον πραγματικό δικαιούχο θα πρέπει να είναι συγκρίσιμοι με τους αντίστοιχους κανόνες που ισχύουν για τις εταιρικές και άλλες οντότητες,

- ενισχυμένος δημόσιος έλεγχος αναφορικά με τις πληροφορίες για τον πραγματικό δικαιούχο (πρόσβαση οποιουδήποτε μέλους του ευρύτερου κοινού τουλάχιστον στο όνομα, το μήνα και έτος γέννησης, τη χώρα διαμονής και την υπηκοότητα του πραγματικού δικαιούχου, καθώς επίσης και στο είδος και την έκταση των δικαιωμάτων που κατέχει με εξαίρεση περιπτώσεις που θα εξέθεταν τον πραγματικό δικαιούχο σε δυσανάλογο κίνδυνο εξαπάτησης, εκβιασμού ή εκφοβισμού), μέριμνα των κρατών μελών ώστε οι πραγματικοί δικαιούχοι να παρέχουν στις εταιρικές/νομικές οντότητες όλες τις αναγκαίες πληροφορίες προκειμένου αυτές να συμμορφώνονται στις υποχρεώσεις τους για τήρηση επαρκών πληροφοριών στις έδρες τους, δημιουργία και ενίσχυση μηχανισμών εντοπισμού αναντιστοιχιών μεταξύ πληροφοριών ειδικών και κεντρικού μητρώου και ειδική πρόβλεψη δυνατότητας έκδοσης Εκτελεστικών Πράξεων Επιτροπής προς το σκοπό της διασύνδεσης των κεντρικών μητρώων των κρατών μελών, καθώς και στην εφαρμογή από τα κράτη μέλη κεντρικών αυτοματοποιημένων μηχανισμών που επιτρέπουν την εξακρίβωση, εγκαίρως, οποιωνδήποτε φυσικών ή νομικών προσώπων που κατέχουν ή ελέγχουν λογαριασμούς πληρωμής, τραπεζικούς λογαριασμούς προσδιοριζόμενους από IBAN και θυρίδες ασφαλείας άμεσα προσβάσιμα, απευθείας και χωρίς παρεμβολές, στις εθνικές ΜΠΧ.
- συντονισμός εθνικών συστημάτων με ποικίλα τεχνικά χαρακτηριστικά για την αποτελεσματικότερη διασύνδεση των κεντρικών μητρώων των κρατών μελών, αυξημένη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών των κρατών μελών, καθώς και μεταξύ των αρμόδιων αρχών που εποπτεύουν πιστωτικά ιδρύματα και χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς και άλλων αρχών που δεσμεύονται από επαγγελματικό απόρρητο.

Σημαντικές Προθεσμίες / Ορισμοί

Ενσωμάτωση σε εθνική νομοθεσία: **10.01.2020**.

Κεντρικά Μητρώα Πραγματικών Δικαιούχων εταιρειών και νομικών προσώπων: **10.01.2020**.

Κεντρικά Μητρώα καταπιστευμάτων και παρεμφερών νομικών μορφωμάτων: **10.03.2020**.

Κεντρικοί Αυτόματοι Μηχανισμοί: **10.09.2020**.

Διασύνδεση Μητρώων κρατών μελών: **10.03.2021** (Επιτροπή σε συνεργασία με κράτη μέλη).

Διασύνδεση Μητρώων κρατών μελών με πληροφορίες σχετικά με ακίνητη περιουσία που κατέχει οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο: **31.12.2020**.

Ως εικονικό νόμισμα νοείται μια ψηφιακή αναπαράσταση αξίας που δεν εκδίδεται από κεντρική τράπεζα ή δημόσια αρχή, ούτε έχει την εγγύησή τους, δε συνδέεται κατ' ανάγκη με νομίμως κυκλοφορούν νόμισμα και δεν διαθέτει το νομικό καθεστώς νομίσματος ή χρήματος, όμως γίνεται αποδεκτή από φυσικά ή νομικά πρόσωπα ως μέσο συναλλαγής και μπορεί να μεταφέρεται, να αποθηκεύεται ή να διακινείται ηλεκτρονικά.

Ως πάροχος υπηρεσιών θεματοφυλακής πορτοφολιών νοείται μια οντότητα που παρέχει υπηρεσίες για τη διασφάλιση ιδιωτικών κρυπτογραφικών κλειδιών για λογαριασμό των πελατών της, με στόχο τη διακράτηση, αποθήκευση και μεταβίβαση εικονικών νομισμάτων.

Άρθρο 32β Οδηγίας: Τα κράτη μέλη παρέχουν στις ΜΧΠ και τις αρμόδιες αρχές πρόσβαση σε πληροφορίες που επιτρέπουν την έγκαιρη εξακρίβωση οποιωνδήποτε φυσικών ή νομικών προσώπων κατέχουν ακίνητη περιουσία, μεταξύ άλλων μέσω μητρώων ή ηλεκτρονικών συστημάτων ανάκτησης δεδομένων, όπου είναι διαθέσιμα τέτοια μητρώα ή συστήματα. Έως την 31.12.2020, η Επιτροπή υποβάλλει στο Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο έκθεση στην οποία αξιολογεί την αναγκαιότητα και αναλογικότητα της εναρμόνισης των πληροφοριών που περιλαμβάνονται στα μητρώα και αξιολογεί την ανάγκη για τη διασύνδεση αυτών των μητρώων.

Η 6^η Οδηγία για το Ξέπλυμα Βρώμικου Χρήματος

12 Νοεμβρίου 2018: Δημοσίευση Οδηγίας (ΕΕ) 2018/1673 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου (Προθεσμία Ενσωμάτωσης στο εθνικό δίκαιο: 03.12.2020):

- Θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον τομέα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες,
- καθιερώνει 22 βασικά αδικήματα, μεταξύ των οποίων περιβαλλοντικό έγκλημα, φορολογικά εγκλήματα που σχετίζονται με άμεσους και έμμεσους φόρους, όπως καθορίζονται στο εθνικό δίκαιο και ηλεκτρονικό έγκλημα,
- Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι η υποβοήθηση και η συνέργεια, η ηθική αυτουργία και η απόπειρα διάπραξης νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες θα τιμωρούνται ποινικά,
- Ευθύνη νομικών προσώπων, η οποία δεν αποκλείει την ποινική δίωξη φυσικών προσώπων που είναι αυτουργοί, ηθικοί αυτουργοί ή συνεργοί σε οποιοδήποτε αδίκημα νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες,
- Συνεργασία κρατών που θεμελιώνουν αμφότερα δικαιοδοσία επί αδικήματος νομιμοποίησης εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες,
- Αυστηρές κυρώσεις: για φυσικά πρόσωπα ποινή στερητική της ελευθερίας με ανώτατο όριο τα 4 έτη, για νομικά πρόσωπα αποκλεισμός από δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις, προσωρινός ή μόνιμος αποκλεισμός από την πρόσβαση σε δημόσια χρηματοδότηση, συμπεριλαμβανομένων διαγωνισμών, επιχορηγήσεων και συμβάσεων παραχώρησης, προσωρινή ή οριστική απαγόρευση της άσκησης εμπορικής δραστηριότητας, θέση υπό δικαστική εποπτεία, δικαστική διαταγή εκκαθάρισης και προσωρινό ή οριστικό κλείσιμο των εγκαταστάσεων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του αδικήματος

Σεπτέμβριος 2019: Έκθεση Αμοιβαίας Αξιολόγησης της FATF (Mutual Evaluation Report – MER):

- Η Ελλάδα θα πρέπει να μεριμνήσει προκειμένου να αρκούν εύλογες υποψίες τέλεσης βασικού αδικήματος, προκειμένου να διώκεται η νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες,
- Απόλυτα λειτουργικό Μητρώο Πραγματικών Δικαιούχων,
- Ενημέρωση και ευαισθητοποίηση Υπόχρεων Προσώπων,
- Διάθεση επαρκών και κατάλληλων υποδομών στις Αρμόδιες Αρχές,
- Ανάπτυξη τήρησης στατιστικών στοιχείων (διώξεις, καταδίκες, διεθνής συνεργασία και συνδρομή),
- Μέριμνα προκειμένου οι ποινές για τελεσθείσα νομιμοποίηση εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες να είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές.

AML Trends

- Περαιτέρω ανάπτυξη της τεχνολογίας (Cloud technologies) – Κυβερνοασφάλεια (Cybersecurity),
- Αυτοματισμός (Automation) – Έξυπνη Τεχνολογία (smart technology),
- Ρυθμιστικό πλαίσιο για κρυπτο-νομίσματα και εικονικά οικονομικά μεγέθη,
- Απόλυτη διαφάνεια σε σχέση με τους πραγματικούς δικαιούχους,
- Διασύνδεση πληροφοριών όχι μονάχα μέσω συστημικών τραπεζών, αλλά και κυβερνήσεων και μικρότερων ιδιωτικών οργανισμών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων,
- Εγκαθίδρυση αποτελεσματικής εποπτείας συναλλαγών εκ μέρους των χρηματοοικονομικών ιδρυμάτων και οργανισμών

Ευχαριστώ πολύ

Χαράλαμπος Γ. Καραμπέλης
C.Karampelis@lambadarioslaw.gr